

Winsum, Kerkstraat 14...

Voordat de nieuwe provinciale weg Winsum- Onderdendam tot gereedheid was gekomen, moet het voor veel verkeersdeelnemers gewoon zijn geweest via de Trekweg naar Onderdendam hun beoogde doel te bereiken. Immers, die weg langs het Winsumerdiep was beter bereikbaar. Dat men voor dat doel eerst door Winsum, de Geert Reindersweg en de Kerkstraat moest nemen zal bij velen in hun herinnering blijven.

Immers, in de Kerkstraat kom je dat kerkje tegen met die witte houten trap tegen de toren geplaatst, iets dat velen, voor zover ze zich het kunnen herinneren, nooit eerder zijn tegen gekomen. Het betreft hier de

Torenkerk. Deze kerk moet er volgens kenners mogelijk al zo'n duizend jaar staan. Wel even iets om over na te denken.

Tufsteen en kloostermoppen

Het oudst bestaande deel van deze kerk zijn de resten tufsteen in de zuidmuur, die vanaf de buitenkant goed zichtbaar zijn. Tufsteen is een vulkanisch gesteente dat in de Duitse Eifel werd gevonden en in Kampen, destijds een Hanzestad, over de Nederlanden werd gedistribueerd. Dit gesteente is herkenbaar aan zijn poreuze structuur met daarin organische resten, zoals kiezel enz.

Dat er nog veel meer fraais te zien is aan dit kerkje, bewijzen de

kloostermoppen en de dakpannen, die dit kerkje moeten beschermen tegen weersinvloeden. Wanneer we beginnen met de kloostermoppen, dan komen we tot de ontdekking dat het bakken van dit gesteente eigenlijk een soort herontdekking is geweest die door Friese kloosterorden is ontwikkeld. In de vijfde eeuw tijdens de teloorgang van de Romeinse overheersing, verloor men hier gelijktijdig de kennis van het bakken van stenen. En aangezien die Friese kloosterorden goede contacten onderhielden met het verre Italië, alwaar die baksteen techniek bewaard is gebleven, werd deze in de Nederlanden geherintroduceerd.

Het duurde tot ongeveer de dertiende eeuw voordat deze nieuwe techniek hier ten volle werd gebruikt. De stenen hadden ongeveer hetzelfde formaat als de tufstenen uit de Eifel, 14-18 cm. breed, 8-12 cm. hoog, 30-38 cm. lang. Wanneer we nu uitgaan van het steen formaat dat men heden ten dage gebruikt, 10 cm. breed, 5 cm. hoog, en 21 cm. lang, moet men destijds geen last hebben gehad van een vakbond, of de Arbo wetgeving, die het werken met zulk zwaar bouw materiaal zeker hadden afgekeurd. Dat is dan eigenlijk een geluk bij een ongeluk!!

Monniken en nonnetjes

De dakpannen van het kerkje, die ook al eeuwen oud zijn, noemt men heel suggestief, monniken en nonnetjes. Op de foto hier afgebeeld zijn duidelijk de bolle en holvormige pannen zichtbaar. De holle pannen vangen het regenwater op van de bolvormige en vormen zo een gootje, en voeren deze weer naar de dakgoot die, aan de onderkant versierd is met een fries, in dit geval een rondboog stenen versiering, die als afsluiting dient van het muurvlak. Het koor, dat is het meest oostelijke gedeelte van de kerk in het verlengde van het

m, Kerkstraat 14...

Torenkerk. Deze kerk moet er volgens kenners mogelijk al zo'n duizend jaar staan. Wel even iets om over na te denken.

Tufsteen en kloostermoppen

Het oudst bestaande deel van deze kerk zijn de resten tufsteen in de zuidmuur, die vanaf de buitenkant goed zichtbaar zijn. Tufsteen is een vulkanisch gesteente dat in de Duitse Eifel werd gevonden en in Kampen, destijds een Hanzestad, over de Nederlanden werd gedistribueerd. Dit gesteente is herkenbaar aan zijn poreuze structuur met daarin organische resten, zoals kiezel enz.

Dat er nog veel meer fraais te zien is aan dit kerkje, bewijzen de

kloostermoppen en de dakpannen, die dit kerkje moeten beschermen tegen weersinvloeden. Wanneer we beginnen met de kloostermoppen, dan komen we tot de ontdekking dat het bakken van dit gesteente eigenlijk een soort herontdekking is geweest die door Friese kloosterorden is ontwikkeld. In de vijfde eeuw tijdens de teloorgang van de Romeinse overheersing, verloor men hier gelijktijdig de kennis van het bakken van stenen. En aangezien die Friese kloosterorden goede contacten onderhielden met het verre Italië, alwaar die baksteen techniek bewaard is gebleven, werd deze in de Nederlanden geherintroduceerd.

Het duurde tot ongeveer de dertiende eeuw voordat deze nieuwe techniek hier ten volle werd gebruikt. De stenen hadden ongeveer hetzelfde formaat als de tufstenen uit de Eifel, 14-18 cm. breed, 8-12 cm. hoog, 30-38 cm. lang. Wanneer we nu uitgaan van het steen formaat dat men heden ten dage gebruikt, 10 cm. breed, 5 cm. hoog, en 21 cm. lang, moet men destijds geen last hebben gehad van een vakbond, of de Arbo wetgeving, die het werken met zulk zwaar bouw materiaal zeker hadden afgekeurd. Dat is dan eigenlijk een geluk bij een ongeluk!!

Monniken en nonnetjes

De dakpannen van het kerkje, die ook al eeuwen oud zijn, noemt men heel suggestief, monniken en nonnetjes. Op de foto hier afgebeeld zijn duidelijk de bolle en holvormige pannen zichtbaar. De holle pannen vangen het regenwater op van de bolvormige en vormen zo een gootje, en voeren deze weer naar de dakgoot die, aan de onderkant versierd is met een fries, in dit geval een rondboog stenen versiering, die als afsluiting dient van het muurvlak. Het koor, dat is het meest oostelijke gedeelte van de kerk in het verlengde van het

schip, waar zich naar rooms-katholiek gebruik het altaar bevindt, stamt uit de dertiende eeuw. Deze is van het romaan-gotisch type. Bezijden de witte trap aan de voorkant, boven de west ingang is een gedenksteen geplaatst met de tekst "In dese plaetse sal ick vrede geven spreekt de Heer der heerscharen".

In de loop van de eeuwen heeft de kerk deels door restauratie werkzaamheden veel veranderingen ondergaan. Deels, omdat ene jonker, hoe verzin je het, Asinge Ripperda op 14 september 1566 samen met zijn broers, Peter, Onno en Wigbolt, het volk in Winsum oprise de kerk op hun manier eens grondig te gaan verbouwen. Wij noemen dit 'De Beeldenstorm', waaraan de gebroeders van hun kant, op geweldadige wijze, hun steentje hebben bijgedragen. De altaren en het sacramentshuisje gingen hierbij totaal aan diggelen. Ja, het waren me rakkers in die tijd.

Nou, en dit alles staat te pronk midden in Winsum, een stuk historie in een fraai onderhouden tuin. Ga kijken en overtuig u, de toegang..... gratis.

16-3-09

Regio krant Marne Winsum

